

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 571/2021-62

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíša a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **TAGUS, s. r. o.**, Rožňavská 1/1399, Bratislava, IČO 35 959 606, zastúpeného JUDr. Peter Kubik, advokát, s. r. o., Poľná cesta 966/9, Dunajská Streda, IČO 36 869 295, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Peter Kubik, proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 23 Ek 1307/2021 z 25. augusta 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 23 Ek 1307/2021 z 25. augusta 2021 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 23 Ek 1307/2021 z 25. augusta 2021 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Okresnému súdu Banská Bystrica na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Banská Bystrica **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **460,90 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 16. septembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd [ďalej len „dohovor“ (hoci v petite ústavnej sťažnosti označil právo podľa čl. 6 dohovoru, z obsahu ústavnej sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľ namieta porušenie práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.)] a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 23 Ek 1307/2021 z 25. augusta 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie a priznať mu náhradu trov konania

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutého uznesenia vyplýva, že sťažovateľ 29. apríla 2021 podal okresnému súdu opätovný návrh na vykonanie exekúcie podľa zákona č. 233/2019 Z. z. o ukončení niektorých exekučných konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 233/2019 Z. z.“) proti povinným [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „povinná“) a [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „povinný“, spolu ďalej aj „povinní“) na základe exekučného titulu – špecifikovaného rozsudku znejúceho proti pôvodnému povinnému [REDAKOVANÉ], ktorý zomrel 30. júna 2007 (ďalej len „pôvodný povinný“). Povinná je manželkou pôvodného povinného a povinný je jeho synom.

3. Dedičské konanie týkajúce sa majetku pôvodného povinného sa vedie za účasti povinných ako dedičov na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 2 D 460/2007, toto konanie však nie je do dnešného dňa skončené.

4. Pôvodné exekučné konanie sa proti pôvodnému povinnému viedlo pod sp. zn. EX 118/2006 a bolo ukončené 22. mája 2020 podľa zákona č. 233/2019 Z. z. upovedomením o zastavení starej exekúcie zo 14. februára 2020.

5. Sťažovateľ podal opätovný návrh na vykonanie exekúcie v lehote podľa § 9 ods. 2 zákona č. 233/2019 Z. z., aby zabránil premlčaniu svojho nároku z exekučného titulu. Okresný súd uznesením vyššieho súdneho úradníka č. k. 23 Ek 1307/2021 zo 4. augusta 2021 návrh sťažovateľa na vykonanie exekúcie zamietol.

6. Proti uzneseniu zo 4. augusta 2021 podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol okresný súd napadnutým uznesením tak, že sťažnosť zamietol. Okresný súd v napadnutom uznesení poukázal na uznesenie vyššieho súdneho úradníka, ktorý konštatoval nedostatok pasívnej vecnej legitímácie osôb označených v návrhu ako povinných z dôvodu, že *„na nich neprešli povinnosti alebo práva z exekučného titulu, pretože do dnešného dňa nebolo dedičské konanie právoplatne ukončené.“*. Keďže povinné osoby nedisponovali pasívnou vecnou legitímáciou, okresný súd konštatoval rozpor návrhu na vykonanie exekúcie s § 36 ods. 1, 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“).

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovateľ namieta právny záver okresného súdu, podľa ktorého mal v návrhu na opätovný výkon exekúcie označiť za povinných osoby, ktoré nie sú pasívne vecne legitimované, preto nebolo možné poskytnúť súdnu ochranu jeho právu (nároku) vyplývajúcejmu z exekučného titulu.

8. Sťažovateľ argumentuje, že úprava nadobudnutia dedičstva podľa § 460 Občianskeho zákonníka je založená na tom, že dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiteľa. Občiansky zákonník určuje okruh dedičov a podmienky odmietnutia dedičstva. Vychádzajúc z týchto ustanovení Občianskeho zákonníka, možno ustáliť, že povinní sú dedičmi po pôvodnom povinnom podľa § 473 Občianskeho zákonníka ako manželka a syn poručiteľa. Tieto osoby dedičstvo podľa § 463 Občianskeho zákonníka neodmietli. Sťažovateľ predložil uznesenie z dedičského konania, ktorým preukázal aktívnu účasť povinných v dedičskom konaní po pôvodnom povinnom, preto dedičstvo s poukazom na § 464 a § 465 Občianskeho zákonníka už ani nemôžu odmietnuť. Na tomto základe sa sťažovateľ domnieva, že na osoby označené v návrhu *„prešla povinnosť z exekučného titulu, bolo preukázaná ich vecná legitímácia a bola naplnená požiadavka § 36 Exekučného poriadku.“*

9. Sťažovateľ pripúšťa, že nepredložil konečné rozhodnutie vo veci dedičstva (pre objektívnu prekážku), predložením inej verejnej listiny (uznesenia zo 7. augusta 2007) naplnil ale požiadavku podľa § 36 Exekučného poriadku.

10. Sťažovateľ poukazoval na rozhodnutia exekučných súdov v pôvodnom exekučnom konaní vedenom proti pôvodnému povinnému. Okresný súd Bratislava I v uznesení č. k. 2 Er 202/2006 z 1. júna 2015 uviedol, že považoval za preukázané, že dedičmi po pôvodnom povinnom sú povinná a povinný, *„... sú teda účastníkmi predmetného exekučného konania na strane povinného...“*. Obdobne Krajský súd v Bratislave v uznesení č. k. 18 CoE 149/2015 z 28. októbra 2015, ktorým preskúmal uznesenie Okresného súdu Bratislava I z 1. júna 2015, uvedený právny záver potvrdil a v odôvodnení svojho uznesenia uviedol, že *«„povinnosti po smrti povinného prechádzajú na dedičov, ktorí sa okamihom smrti poručiteľa stávajú subjektom jeho práv a povinnosti a veritelia môžu od nich žiadať uspokojenie svojich pohľadávok do výšky nadobudnutého dedičstva.“»*. Okresný súd sa týmito uzneseniami exekučných súdov nezaoberal.

11. Za týchto okolností vyslovený právny záver, že nie je daná vecná legitímácia osôb, ktoré sťažovateľ označil za povinných, je *„ničím nepodložené, nezákonné tvrdenie zasahujúce do práva sťažovateľa na spravodlivý proces.“*. Označené osoby sú v hmotnoprávnej rovine nositeľmi povinností vyplývajúcich z exekučného titulu. Kým sa táto hmotnoprávna povinnosť premietne do procesnoprávnej roviny reprezentovanej právoplatným rozhodnutím o dedičstve, mohol okresný súd prerušiť konanie tak, ako to sťažovateľ navrhoval v sťažnosti. Prerúšením konania by okresný súd poskytol ochranu právam sťažovateľa pred premlčaním v zmysle § 9 ods. 2 zákona č. 233/2019 Z. z. Táto ochrana by pritom nešla na úkor osôb označených ako povinných, lebo okresný súd by poverenie na výkon exekúcie nevydal do právoplatného skončenia konania o dedičstve.

12. Napadnuté uznesenie je proti sťažovateľovi nezákonné a zároveň aj nespravodlivé a predstavuje zásah do jeho právnej istoty vytvorenej exekučným titulom, hmotným právom a závermi exekučných súdov v pôvodnom exekučnom konaní. Dedičia po pôvodnom povinnom sa *de facto* vyhli exekúcii zdržovaním dedičského konania. Sťažovateľ sa bez vlastnej viny dostal do situácie znemožňujúcej výkon exekučného titulu znejúceho na majetkové plnenie. Okresný súd takto zasiahol nielen do práva sťažovateľa na spravodlivý proces, ale aj do *„jeho majetkových práv reprezentovaných pohľadávkou vyplývajúcou z exekučného titulu predstavujúcou nepochybné majetkovú hodnotu.“*

13. Napadnuté uznesenie je v rozpore aj s vlastnou praxou okresného súdu. Sťažovateľ už v exekučnom konaní poukázal na uznesenie okresného súdu sp. zn. 64 Ek 1427/2020, kde podobnú procesnú situáciu vyriešil tak, že exekučné konanie prerušil do právoplatného skončenia konania o dedičstve. Napadnutým uznesením okresný súd zasiahol aj do právnej istoty a do legitímnych očakávaní sťažovateľa, že v skutkovo podobných veciach budú súdy rozhodovať rovnako.

14. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 571/2021-12 z 9. novembra 2021 ju podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie.

III.

Vyjadrenia okresného súdu a zúčastnených osôb a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

15. Podpredseda okresného súdu v podaní č. k. Spr 4065/2021 z 22. decembra 2021 uviedol, že pripája vyjadrenie zákonnej sudkyne k ústavnej sťažnosti.

16. Zákonná sudkyňa vo svojom vyjadrení uviedla, že ústavná sťažnosť ide nad rámec napadnutého uznesenia, preto považovala za potrebné objasniť niektoré okolnosti prerokovanej veci.

17. Poukázala na to, že stará exekúcia bola ukončená 22. mája 2020 podľa zákona č. 233/2019 Z. z. upovedomením o zastavení starej exekúcie zo 14. februára 2020 z dôvodu uplynutia rozhodnej doby. V priebehu starej exekúcie pôvodný povinný zomrel, preto začalo dedičské konanie. V starej exekúcii bol podaný návrh na zastavenie exekúcie, Okresný súd Bratislava I návrh na zastavenie exekúcie zamietol uznesením z 1. júna 2015 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave z 28. októbra 2015. Sťažovateľ uviedol, že v týchto rozhodnutiach bolo judikované účastníctvo na strane povinnej osoby, uvedené však nie je správne, keďže tieto skutočnosti boli uvedené len v odôvodneniach, pričom išlo o uvedenie hmotnoprávnej skutočnosti (povinnosti po smrti poručiteľa prechádzajú na dedičov okamihom jeho smrti). Z procesnoprávneho hľadiska mal súdny exekútor postupovať primerane podľa § 37 ods. 3, 4, 5 Exekučného poriadku (účinného do 31. marca 2017), nemusel čakať na rozhodnutie súdu o zmene účastníkov, keďže zmena procesno-právneho postavenia nastala zo zákona (§ 107 Občianskeho súdneho poriadku).

18. V rámci dedičského konania došlo k zisteniu, že dedičstvo poručiteľa je predĺžené a na základe toho bola nariadená likvidácia dedičstva uznesením Okresného súdu Bratislava I č. k. 2 D 460/2007-2015 zo 7. augusta 2017 (právoplatným 23. septembra 2017). Z uvedeného dôvodu mala byť stará exekúcia podľa § 36 ods. 5 Exekučného poriadku prerušená. Uvedený následok nariadenia likvidácie dedičstva vyplýva analogicky z § 175u ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, kde je uvedené že dedičský súd vykoná likvidáciu. Nariadenie likvidácie dedičstva má podobné procesné účinky ako vyhlásenie konkurzu, t. j. vznik procesnej prekážky, ktorá neumožňuje súdnemu exekútorovi pokračovať vo vykonávaní úkonov exekučnej činnosti. Predmetná prekážka má podobný účinok, ako by došlo k prerušeniu exekúcie. Zákonná sudkyňa podporne poukazuje na § 206 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CMP“), kde dôsledkom nariadenia likvidácie dedičstva je zastavenie exekúcie.

19. Stará exekúcia preto nemala byť zastavená podľa zákona č. 233/2019 Z. z., sťažovateľ sa mal proti upovedomeniu o zastavení starej exekúcie a výzve na úhradu paušálnych trov starej exekúcie brániť. Mohol tiež využiť inštitút odkladu exekúcie podľa § 56 ods. 2 Exekučného poriadku, keďže vedel, že pohľadávky, ktoré nebudú pri likvidácii dedičstva uspokojené, zaniknú (čo povedie k zastaveniu exekúcie).

20. Zákonná sudkyňa poukazuje na to, že sťažovateľova pohľadávka bola prihlásená do dedičského konania pred nariadením likvidácie dedičstva. V prípade právoplatného rozhodnutia o likvidácii dedičstva *„dochádza k spočívaniu plynutia premlčacej doby v zmysle ustanovenia § 112 Občianskeho zákonníka momentom prihlásenia pohľadávky veriteľa.“*, v tomto prípade nadobudnutím právoplatnosti rozhodnutia o nariadení likvidácie dedičstva. Pohľadávka bude uspokojená z majetku poručiteľa ku dňu jeho smrti. K 23. septembru 2017 sa sťažovateľ stal účastníkom dedičského konania, na ktoré sa vzťahujú ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (konanie začaté pred 1. júlom 2016), konkrétne § 175t a nasl., pričom toto konanie stále prebieha.

21. Sťažovateľ pri podaní nového návrhu na vykonanie exekúcie bol povinný preukázať zmenu v osobe povinného z exekučného titulu. Sťažovateľ prechod povinnosti z exekučného titulu preukazoval uznesením Okresného súdu Bratislava I č. k. 2 D 460/2007-215 zo 7. augusta 2017, ktoré neobsahovalo doložku právoplatnosti, pričom podľa poučenia bolo proti nemu prípustné odvolanie. Sťažovateľ predložil aj upovedomenie o zastavení starej exekúcie a výzvu na úhradu trov starej exekúcie zo 14. februára 2020, pričom z ich obsahu vyplýva, že nedošlo k zmene účastníkov konania na strane povinného. Sťažovateľ navrhol pripojiť pôvodný exekučný spis vedený na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 2 Er 202/2006 a poukazoval na uznesenie Okresného súdu Bratislava I č. k. 2 Er 202/2006 z 1. júna 2015 a uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 18 CoE 149/2015 z 28. októbra 2015. Zákonná sudkyňa uviedla, že sťažovateľ disponoval návrhom, bol účastníkom starej exekúcie, preto predmetné uznesenia zo starej exekúcie mohol predložiť spolu s návrhom, napriek tomu *„poukazované uznesenia zo starej exekúcie nepredložil ale žiadal o vykonanie úkonu exekučný súd. Podľa názoru zákonného sudcu takáto požiadavka ide nad rámec dispozičnej zásady v exekučnom konaní.“*

Keďže nebol zo strany oprávneného splnený základný predpoklad, aby súd mohol vo veci konať a vydať rozhodnutie, konkrétne nebol preukázaný prechod procesnej subjektivity účastníka exekučného konania na strane povinného súd musel návrh na vykonanie exekúcie zamietnuť.

To znamená, že pokiaľ nenadobudne právoplatnosť rozhodnutie o dedičstve, predmetom ktorého je určenie okruhu dedičov a rozsah nadobudnutia dedičstva, exekučný súd nemôže nariadiť výkon exekúcie. Oprávnený pochybil v tom, že nepredložil právoplatné uznesenie. A toto bola skutočnosť, prečo neunesol svoje bremeno tvrdenia o tom, že došlo k zmene povinnej osoby z exekučného titulu. Súd sa teda nemusel zaoberať ďalšími namietanými skutočnosťami týkajúcimi sa údajného premlčania pohľadávky a vôbec prípustnosti nariadenia výkonu exekúcie v prípade, keď došlo k nariadeniu likvidácie dedičstva.“

22. Vystáva otázka prípadných súbežných konaní smerujúcich k uspokojeniu judikovanej pohľadávky. Ak by aj sťažovateľ predložil doložku právoplatnosti uznesenia Okresného súdu Bratislava I č. k. 2 D 460/2007-215 zo 7. augusta 2017, z ktorého by vyplynul okruh dedičov a rozsah dedičstva, okresný súd by sa musel zaoberať otázkou právnych následkov právoplatného uznesenia o nariadení likvidácie dedičstva na možnosť začatia exekúcie. Zákonná sudkyňa sa

domnieva, že „počas konania o likvidácii dedičstva nemožno začať vo výkone exekúcie z dôvodu, že pohľadávka veriteľa je riešená už v dedičskom konaní v rámci jeho likvidácie. Účelom dedičského konania pokiaľ sa vykonáva jeho likvidácia je speňaženie majetku poručiteľa a následná úhrada pohľadávky veriteľa... A na dosiahnutie uvedeného cieľa nie je potrebné podať návrh na vykonanie exekúcie.“. Relevantné je aj to, že právoplatnosťou rozhodnutia o rozvrhu výťažku dochádza k zániku pohľadávok veriteľov, ktorí si pohľadávky neprihlásili, a prihlásených pohľadávok, ktoré z rozvrhu neboli uspokojené, a preto nie je daná opodstatnenosť vedenia paralelného exekučného konania.

23. Napokon zákonná sudkyňa uviedla, že k porušeniu označených práv sťažovateľa nemohlo napadnutým uznesením dôjsť. Sťažovateľ v návrhu nepreukázal zmenu v osobe povinného, nečinnosťou zavinil zastavenie starej exekúcie. K začatiu paralelnej exekúcie nemohlo dôjsť ani z dôvodu právoplatného nariadenia likvidácie dedičstva, ktoré stále prebieha a ktoré má za cieľ poskytnúť ochranu sťažovateľa v podobe uspokojenia jeho pohľadávky.

III.2. Vyjadrenie zúčastnených osôb:

24. Povinný ako zúčastnená osoba sa k ústavnej sťažnosti vyjadril v podaní doručenom 15. decembra 2021, v ktorom uviedol, že pôvodným veriteľom predmetnej pohľadávky bola obchodná spoločnosť MYKA, spol. s r. o. (ďalej aj „pôvodný veriteľ“), s tým, že proti nemu nemôže byť vedená exekúcia, keďže z dedičstva po jeho otcovi on nič nenadobudol a ani nenadobudne. V dedičskom konaní po jeho otcovi bola nariadená likvidácia dedičstva právoplatným uznesením Okresného súdu Bratislava I zo 7. augusta 2017 s tým, že predmetná pohľadávka patrí v celom rozsahu do dedičstva a má byť uspokojená speňažením predmetu dedičstva pri likvidácii dedičstva. Likvidácia dedičstva je zákonom predpokladaným konaním určeným na uspokojenie danej pohľadávky. Došlo k speňaženiu celého dedičstva a k vydaniu uznesenia o rozvrhu výťažku a ukončení likvidácie dedičstva. Toto konanie nie je právoplatne skončené, keďže pôvodný veriteľ MYKA, spol. s r. o., podal proti uzneseniu o rozvrhu výťažku a ukončení likvidácie dedičstva odvolanie. Podľa povinného je v rozpore s dobrými mravmi, aby si tú istú pohľadávku uplatnil pôvodný veriteľ v rámci likvidácie dedičstva a sťažovateľ v exekúcii proti nemu. Povinný žiada o pripojenie spisu Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 2 D 460/2007.

25. Povinný v podaní doručenom 28. januára 2022 uviedol, že pôvodný veriteľ si v dedičskom konaní prihlásil pohľadávku, bol si teda vedomý právnych dôsledkov uplatnenia pohľadávky v dedičskom konaní. Uznesením Okresného súdu Bratislava I zo 7. augusta 2017 došlo k vyporiadaniu bezpodielového spoluvlastníctva manželov poručiteľa a povinnej, určeni aktív a pasív dedičstva a určeni, že celá uvedená pohľadávka patrí do dedičstva, určeni, že dedičstvo je predĺžené, a došlo k nariadeniu likvidácie dedičstva a výzve veriteľom, aby si svoje pohľadávky prihlásili v súdom stanovenej lehote.

26. Uznesením Okresného súdu Bratislava I z 27. novembra 2020 došlo k vydaniu speňaženej ½ bytu tvoriacej predmet likvidácie dedičstva povinnej ako manželke poručiteľa, priznaniu odmeny notárovi ako súdnemu komisárovi, rozdeleniu výťažku likvidácie, podľa ktorého sa má pôvodnému veriteľovi vyplatiť suma 34 695,36 eur, a k určeni, že likvidácia dedičstva sa končí a neuspokojené pohľadávky veriteľov zanikajú. Proti tomuto uzneseniu podal pôvodný veriteľ odvolanie (zastúpený tým istým právnym zástupcom ako sťažovateľ). Počas odvolacieho konania sa sťažovateľ podaniami z 3. mája 2021 a 12. októbra 2021 domáhal vstupu do dedičského konania na strane

pôvodného veriteľa s odôvodnením, že uvedená pohľadávka bola predmetom postúpenia. O odvolaní proti uzneseniu z 27. novembra 2020 Krajský súd v Bratislave rozhodol uznesením z 20. decembra 2021 a v súčasnosti sa vypracováva písomné vyhotovenie tohto uznesenia.

27. Napadnuté uznesenie je vecne správne a sťažovateľ nemohol byť ukrátený na ním označených právach. Dedičské konanie je zákonom určené na uspokojenie predmetnej pohľadávky. Uplatnenie pohľadávky v dedičskom konaní, v ktorom bola nariadená likvidácia dedičstva, je jediným možným spôsobom uspokojenia pohľadávky veriteľa a uplatnením pohľadávky sa zastavuje premlčacia doba. Pôvodný veriteľ a sťažovateľ vedeli o likvidácii dedičstva, pohľadávku si do dedičského konania prihlásili a v konaní aktívne vystupovali, z toho dôvodu *„je účelové ich tvrdenie, že návrh na vykonanie exekúcie proti mne podali preto, aby zabránili premlčaniu ich pohľadávky.“*

28. V prípade nariadenia likvidácie dedičstva je pojmovo vylúčený prechod práv a záväzkov poručiteľa na dedičov, dedič už nič nezdedí, všetky pohľadávky musia byť uspokojené v rámci likvidácie dedičstva a neuspokojené pohľadávky zaniknú.

29. Podľa povinného nie je daná právomoc ústavného súdu, keďže je tu konkrétne *„konanie pred všeobecným súdom, ktoré je spôsobilé docieľiť uspokojenie sťažovateľovej pohľadávky (teda ochranu tých istých práv ako namieta v ústavnej sťažnosti) aj bez ingerencie ústavného súdu...“*.

30. Absentuje príčinná súvislosť medzi namietaným porušením označených práv a napadnutým uznesením, keďže predmetné exekučné konanie *„na právnom postavení sťažovateľa ako veriteľa nemôže nič zmeniť; právny zástupca sťažovateľa mal k dispozícii právny prostriedok, ktorým sa mohol domáhať ochrany jeho práva - uspokojenia pohľadávky, a ktorý aj využil tým, že proti uzneseniu o rozvrhu výťažku likvidácie dedičstva a ukončení likvidácie dedičstva podal odvolanie.“*

31. Podľa povinného sťažovateľ vedome zamlčal, resp. neuviedol všetky skutočnosti dôležité na posúdenie ústavnej sťažnosti napriek tomu, že v čase podania ústavnej sťažnosti mu boli známe. Takýto prístup sťažovateľa je *„zjavným zneužitím práva a dôvodom na nevyhovenie ústavnej sťažnosti (napr. rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 18. 5. 2004 Řehák vs. Česká republika, nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 4. 6. 2019 sp. zn. I. ÚS 62/2019-53)...“*.

32. Napokon povinný poukazuje na to, že sú dané vážne pochybnosti o aktívnej legitímácii sťažovateľa, pretože zmluva o postúpení pohľadávky, od ktorej odvodzuje aktívnu legitímáciu, sa javí ako účelovo vyfabrikovaná a antidatovaná, čo povinný namietal v dedičskom konaní (napr. zmluva o postúpení pohľadávky mala byť uzavretá 3. apríla 2017, naproti tomu sťažovateľ a pôvodný veriteľ ju v dedičskom konaní uplatnili 12. októbra 2021, a to až po tom, ako boli na pôvodného veriteľa vedené exekúcie a vydaný zákaz nakladania s majetkom podliehajúcim exekúcii, daňový úrad zablokoval výťažok likvidácie dedičstva u súdneho komisára a zakázal ho vyplatiť pôvodnému veriteľovi ako daňovému dlžníkovi, pričom právny zástupca pôvodného veriteľa a sťažovateľa sa pokúšal dať si poslať výťažok likvidácie dedičstva na svoj bankový účet, aby obišiel vedené exekúcie, podľa zverejnených účtovných závierok sťažovateľa tento nikdy nadobudnutie takejto pohľadávky nezaviedol do účtovníctva ani nepriznal v daňovom priznaní a pod.). Povinný o týchto skutočnostiach predložil v dedičskom konaní dôkazy, a preto možno uzavrieť, že *„podanie návrhu na vykonanie exekúcie proti mne a následne ústavná sťažnosť je len*

zneužitím práva a konaním v rozpore s dobrými mravmi.“. Toto podanie povinného je potrebné považovať aj za vyjadrenie povinnej, ktorej sa uvedené skutočnosti týkajú v rovnakom rozsahu.

33. Povinná sa tiež vyjadrila v podaní doručenom 22. februára 2022, pričom v plnej miere odkázala na skoršie vyjadrenie povinného (syna). Poukázala však na novú právne významnú skutočnosť, a to že 21. februára 2022 bolo jej právnomu zástupcovi doručené uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 5 CoD 3/2021-449 z 20. decembra 2021, ktorým odvolací súd pripustil do konania o likvidácii dedičstva na strane veriteľa namiesto pôvodného veriteľa sťažovateľa a potvrdil odvolaním napadnuté uznesenie Okresného súdu Bratislava I z 27. novembra 2020, ktorým došlo k vydaniu speňaženej 1/2 bytu tvoriacej predmet likvidácie dedičstva povinnej (ako manželke poručiteľa), priznaniu odmeny notárovi ako súdnemu komisárovi, rozdeleniu výťažku likvidácie, podľa ktorého sa má veriteľovi (sťažovateľovi) vyplatiť suma 34 695,36 eur, a k určeniu, že likvidácia dedičstva sa končí a neuspokojené pohľadávky veriteľov zanikajú.

34. Z ukončenia nariadenej likvidácie dedičstva a rozvrhu výťažku likvidácie dedičstva podľa špecifikovaných uznesení vyplýva, že povinní nemôžu byť pasívne legitimovaní v napadnutom exekučnom konaní, keďže pohľadávka sťažovateľa na nich neprešla; sťažovateľ nie je aktívne vecne legitimovaný na vymáhanie uvedenej pohľadávky v exekučnom konaní, keďže v časti došlo k jej uspokojeniu a v neuspokojenom rozsahu zanikla. Vzhľadom na absenciu aktívnej legitimácie sťažovateľa a pasívnej legitimácie povinných absentuje príčinná súvislosť medzi namietaným porušením označených práv a napadnutým uznesením okresného súdu.

35. V podaní doručenom 8. marca 2022 povinní oznámili, že uznesenie Okresného súdu Bratislava I z 27. novembra 2020 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave z 20. decembra 2021 nadobudlo právoplatnosť 23. februára 2022.

III.3. Replika sťažovateľa:

36. Sťažovateľ vo svojej replike doručenej 10. februára 2022 k vyjadreniu okresného súdu uviedol, že uvedená argumentácia do určitej miery presahuje rámec daný ústavnou sťažnosťou. Podľa sťažovateľa uvedené úvahy mohol okresný súd zahrnúť do odôvodnenia napadnutého uznesenia. Argumenty okresného súdu zrejme vznikli *ex post* tak, aby zapadli do právneho záveru o zamietnutí návrhu na vykonanie opakovanej exekúcie vyjadreného v napadnutom uznesení.

37. Sťažovateľ vo svojom návrhu na vykonanie exekúcie netvrdil, že účastníctvo osôb, ktoré označil za povinných, je judikované špecifikovanými uzneseniami v rámci „*starej exekúcie*“. Na odôvodnenie týchto uznesení sa sťažovateľ odvolával, aby podporil svoje argumenty založené na zákonných ustanoveniach.

38. To, ako sťažovateľ procesne postupoval v rámci „*starej exekúcie*“, nemá vplyv na rozhodnutie o návrhu na vykonanie opakovanej exekúcie podľa zákona č. 233/2019 Z. z., hoci argumentácia okresného súdu indikuje, že tieto skutočnosti pri svojom rozhodovaní zohľadnil. Sťažovateľ akceptoval argument okresného súdu, že „*do právoplatného skončenia dedičského konania sa malo konať so všetkými osobami, ktoré patrili do okruhu dedičov.*“.

39. Sťažovateľ poukazuje na právny názor okresného súdu, podľa ktorého uplatnením pohľadávky v rámci likvidácie dedičstva dochádza k spočívaniu premlčacej lehoty. Podľa sťažovateľa túto úvahu mal okresný súd rozvinúť a zahrnúť do napadnutého uznesenia. Na účinky „*uplatnenia pohľadávky v rámci likvidácie dedičstva totiž nie je jednotný právny názor, či má vplyv na premlčanie. Isté je len to, že neuplatnenie pohľadávky má za následok jej zánik voči dedičom (§ 175v Občianskeho súdneho poriadku)*“. Obava sťažovateľa o premlčanie práva z exekučného titulu vyplýva aj z námietky premlčania uplatnenej povinným v dedičskom konaní. Okresný súd tiež uviedol, že nie je ústavne súladné poskytnutie dvojitej ochrany právu sťažovateľa z exekučného titulu (prostredníctvom konania o likvidácii dedičstva a exekučného konania), túto úvahu však v napadnutom uznesení neuviedol. Z vyjadrenia okresného súdu možno odvodiť, že právny názor o spočívaní premlčacej doby (v dôsledku uplatnenia pohľadávky v rámci likvidácie dedičstva) nie je úplne jednoznačný. Sám okresný súd odkazuje na protichodnú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky [ďalej len „najvyšší súd“ (2 Cdo 41/2000)], preto obava sťažovateľa o premlčanie pohľadávky z exekučného titulu „*bez nariadenia opakovaného výkonu rozhodnutia je na mieste*“.

40. Inak okresný súd len zopakoval svoj právny názor, že sťažovateľ nepreukázal, že na povinných prešla povinnosť z exekučného titulu, a pochybil, keď nepredložil právoplatné uznesenie o dedičstve. Sťažovateľ sa domnieva, že on nepochybil aj vzhľadom na to, že do dnešného dňa nie je právoplatné rozhodnutie v dedičskom konaní. Sťažovateľ nevyklučuje, že napadnuté uznesenie „*je v súlade so striktno vzatými príslušnými ustanoveniami Exekučného poriadku, avšak nie je voči sťažovateľovi spravodlivý. Najmä nie je v súlade s koncepciou nadobúdania dedičstva v zmysle § 470 Občianskeho zákonníka... sťažovateľ v rámci opakovaného návrhu na vykonanie exekúcie aj verejnou listinou preukázal, že iba ním označené osoby prichádzajú do úvahy ako dedičia... a teda sú nositeľmi práv vyplývajúcich z exekučného titulu v hmotnoprávnej rovine*“. Vzhľadom na uvedené okresný súd mohol poskytnúť dočasnú ochranu právam sťažovateľa, konanie prerušiť a o návrhu na opakované vykonanie exekúcie mohol meritórne rozhodnúť v závislosti od výsledku dedičského konania, resp. likvidácie dedičstva. Takýto postup by v podstate zodpovedal aj záveru, ku ktorému sa priklonil okresný súd vo vyjadrení z 22. decembra 2021, a týmto postupom by „*boli chránené aj práva sťažovateľa pre prípad, že sa právny názor okresného súdu o rovnakom účele likvidácie dedičstva a exekúcie (inak nevyjadrený v napadnutom uznesení) resp. o vplyvu likvidácie dedičstva na premlčaciu dobu (tiež nevyjadrený v napadnutom uznesení) sa ukázali ako nesprávne*“.

41. K vyjadreniu povinného sťažovateľ uviedol, že to, že na inom súde prebieha iné konanie o právach a právom chránených záujmoch sťažovateľa, automaticky neznamená záver o nedostatku právomoci ústavného súdu. Povinný na princíp subsidiarity poukazuje z pohľadu hmotných práv (právo vlastníť majetok). Sťažovateľ však primárne namieta porušenie procesných práv (právo na spravodlivé súdne konanie) a až sekundárne porušenie práva vlastníť majetok. Právo na spravodlivé súdne konanie, ktoré bolo porušené napadnutým uznesením, nemožno napraviť v inom konaní. Argumentácia povinného je založená na premise ukončenej likvidácie dedičstva, k čomu však nedošlo. Postup sťažovateľa vyjadruje snahu maximálnej ochrany práv a právom chránených záujmov.

42. Sťažovateľ považuje za „urážlivé“ tvrdenie povinného, že zneužil ústavnú sťažnosť. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti vymedzil skutkový a právny stav v rozsahu, ako to považoval za potrebné. Jeho práva boli porušené v konaní o návrhu na vykonanie opakovanej exekúcie, a nie v dedičskom konaní, ktoré napokon tiež spomenul v ústavnej sťažnosti. Nie je nijako relevantné, že sťažovateľa a pôvodného veriteľa zastupuje ten istý právny zástupca. Obdobne otázka aktívnej vecnej legitímácie nebola posudzovaná v napadnutom uznesení.

43. V podaní doručenom 6. marca 2022 sťažovateľ potvrdil, že aj jemu bolo 23. februára 2022 doručené uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 20. decembra 2021, s ktorým sa nestotožňuje, preto skúma možnosť podania mimoriadneho opravného prostriedku. Sťažovateľ trvá na ústavnej sťažnosti, pričom poukázal na to, že Krajský súd v Bratislave v predmetnom uznesení nespochybnil postúpenie pohľadávky pôvodným veriteľom na sťažovateľa a ani zastupovanie týchto osôb rovnakým právnym zástupcom.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

44. Podstata ústavnej sťažnosti spočíva v námietke sťažovateľa, že napadnutým uznesením okresného súdu boli porušené ním označené práva, keď okresný súd založil svoje rozhodnutie na arbitrárnom právnom závere, že sťažovateľ v návrhu označil ako povinných osoby, ktoré neboli pasívne vecne legitimované.

IV.1. Všeobecné ústavnoprávne východiská:

45. Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu alebo iného orgánu verejnej moci nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu a inú právnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci (m. m. II. ÚS 153/2018).

46. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces, ktorý je chránený v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, je okrem práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu) aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia síce neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania, avšak z odôvodnenia rozhodnutia musia byť zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia.

47. Pri uplatňovaní právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 19/02, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

48. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti uprednostňuje materiálne poňatie právneho štátu, ktoré spočíva okrem iného na interpretácii právnych predpisov z hľadiska ich účelu a zmyslu, pričom pri riešení (rozhodovaní) konkrétnych prípadov sa nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (m. m. IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 182/07). Základom interpretácie a aplikácie každej právnej normy v materiálnom právnom štáte je určenie účelu právnej úpravy, vymedzenie jej rozsahu a identifikácia jej obsahu (m. m. II. ÚS 171/05).

49. Ústavne konformný výklad je všeobecný súd povinný uplatňovať vo vzťahu ku všetkým účastníkom konania a zároveň garantovať ich primeranú rovnováhu tak, aby bolo rozhodnutie v predmetnej veci akceptovateľné z hľadiska požiadaviek vyplývajúcich jednak z ústavy, ako aj medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, ktorými je Slovenská republika viazaná (m. m. I. ÚS 465/2020).

50. Prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojvôle možno interpretovať na prípady, keď orgán verejnej moci urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s právom na súdnu a inú právnu ochranu a princípom spravodlivosti, alebo ho urobí v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame či bez bližších nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016). O svojvôli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu orgánom verejnej moci by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, ZNaU 100/2005).

51. Ústavný súd už uviedol, že spravodlivosť je kritériom ukladajúcim každému orgánu verejnej moci (všeobecným súdom) ústavnú povinnosť hľadať také riešenie prejednávanej právnej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako nesúladne s princípom spravodlivosti a popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení (I. ÚS 26/2010). Ústavný súd považuje za samozrejmé a určujúce, že vždy je potrebné vychádzať z individuálnych, teda na konkrétnych zisteniach založených rozmerov každej veci orgánom verejnej moci (všeobecným súdom). Mnohé prípady a ich špecifické okolnosti môžu byť komplikované a netypické; to však nezabavuje orgán verejnej moci (všeobecný súd) povinnosti urobiť všetko pre nájdenie spravodlivého riešenia, akokoľvek sa to môže javiť zložitým (I. ÚS 118/2013, m. m. I. ÚS 183/2019).

IV.2. K námietkam sťažovateľa:

52. O sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka zo 4. augusta 2021 (o zamietnutí návrhu na vykonanie exekúcie) rozhodol okresný súd napadnutým uznesením tak, že sťažnosť zamietol. Okresný súd poukázal na právne závery najvyššieho súdu v uznesení č. k. 6 Cdo 69/2012 z 12. septembra 2012, podľa ktorého proti inému než tomu, kto je v exekučnom titule označený ako povinný, alebo v prospech iného než toho, kto je v exekučnom titule označený ako oprávnený, možno navrhnúť vykonať exekúciu, len ak sa preukázalo, že naňho prešla povinnosť alebo právo z exekučného titulu. Okresný súd poukázal na to, že povinným z exekučného titulu je pôvodný povinný, ktorý zomrel počas vedenia starej exekúcie. Stará exekúcia bola zastavená podľa zákona č. 233/2019 Z. z. Opätovný návrh na vykonanie exekúcie je potrebné považovať za nový návrh na vykonanie exekúcie, preto okresný súd skúmal procesné podmienky konania.

53. Okresný súd, vychádzajúc z upovedomenia o zastavení exekúcie spolu s výzvou na úhradu trov starej exekúcie zo 14. februára 2020 a z oznámenia o ukončení exekučného konania z 26. júna 2020 považoval za preukázané, že v starej exekúcii nedošlo k zmene účastníkov konania na strane povinného. Obdobne považoval za preukázané, že dedičské konanie po pôvodnom povinnom nebolo právoplatne skončené. Vzhľadom na tieto skutočnosti *„musí konštatovať, že povinní nie sú pasívne vecne legitimovaní z exekučného titulu, ktorý bol predložený v prejednávacom exekučnom konaní.“* Poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30 Cdo 2953/2004, podľa ktorého *„výroky uznesení, ktoré sa týkajú dedičského práva, tzn. ktoré určujú, kto je dedičom po poručiteľovi, sú záväzné pre každého...“*. Z uvedeného dospel k záveru, že *„pokiaľ nenadobudne právoplatnosť rozhodnutie o dedičstve, predmetom ktorého je určenie okruhu dedičov a nadobudnutia dedičstva, príp. dlhov po poručiteľovi, nie je možné tieto osoby považovať za subjekty, na ktoré prešli práva a povinnosti, ktoré sú predmetom dedenia.“* Návrh na vykonanie exekúcie bol podaný predčasne, pretože *„na povinných v čase jeho podania ešte neprešla povinnosť z predloženého exekučného titulu.“* Uvedená skutková situácia je neodstrániteľnou prekážkou konania, na ktorú musí súd prihliadať.

54. Okresný súd sa zaoberal aj návrhom sťažovateľa na prerušenie konania, pričom dospel k záveru, že neboli splnené podmienky na prerušenie konania. V danej veci je prítomná neodstrániteľná podmienka konania, keďže na povinných *„v čase podania návrhu na vykonanie exekúcie neprešli povinnosti z exekučného titulu. To znamená, že exekučné konanie sa začalo nedôvodne. Súd nemôže poskytnúť ochranu oprávnenému na úkor osôb, ktorí nie sú zaviazaní na plnenie povinností vyplývajúcich z exekučného titulu. Ak by aj k prerušeniu exekučného konania došlo a dedičia by sa po skončení dedičského konania stali povinnými osobami z exekučného titulu, návrh na vykonanie exekúcie by aj tak musel byť zamietnutý z vyššie uvedeného dôvodu.“* Z uvedených dôvodov ani prípadné prerušenie konania by *„aj tak nemalo za následok oprávneným očakávaný výsledok.“*

55. Právny záver okresného súdu v napadnutom uznesení považuje ústavný súd za arbitrárny (svojoľný), keďže je v rozpore so znením a s účelom relevantného (hmotnoprávneho) ustanovenia § 460 Občianskeho zákonníka, ktoré mal okresný súd vo veci aplikovať pri posudzovaní toho, či sú osoby označené v návrhu na vykonanie exekúcie ako povinní pasívne vecne legitimovaní. Okrem uvedeného je riešenie, ktoré nastolilo napadnuté uznesenie, v rozpore s princípom spravodlivosti.

56. Pasívna vecná legitímácia žalovaného je stav vyplývajúci z hmotného práva. Pasívne vecne legitímovaný je žalovaný v konaní vtedy, ak je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti, resp. záväzku. Jednoducho povedané, ak z hmotného práva vyplýva povinnosť, resp. záväzok žalovaného, je v konaní pasívne vecne legitímovaný, ak povinnosť alebo záväzok žalovaného z hmotného práva nevyplýva, žalovaný nie je pasívne vecne legitímovaný. Nedostatok vecnej legitímácie (či už aktívnej, alebo pasívnej) nemožno považovať za nedostatok procesnej subjektivity (II. ÚS 273/2019). Z doktrinálneho hľadiska, vecná legitímácia je „len“ podmienkou úspechu v konaní, zatiaľ čo procesná subjektivita je podmienkou samotného konania (II. ÚS 193/2021).

57. Podľa § 460 Občianskeho zákonníka dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiteľa.

58. Dedičstvo sa nadobúda ku dňu smrti poručiteľa. Definitívne sa táto skutočnosť – nadobudnutie majetku potvrdí rozhodnutím o dedičstve. Okamih smrti je dôležitý z hľadiska právneho nástupníctva, a to nielen z hľadiska nadobudnutia vlastníckych práv, ale aj iných práv či povinností.

Okamih smrti poručiteľa (fyzickej osoby) alebo deň, ktorý súd v konaní o vyhlásenie za mŕtveho (§ 198, § 200 Občianskeho súdneho poriadku) v rozsudku určil za deň smrti nezvestného, prípadne deň, ktorý nezvestný neprežil, je podľa § 460 Občianskeho zákonníka rozhodujúcou skutočnosťou pre prechod práv a povinností, ktoré sú predmetom dedičstva. Rozhodnutie súdu (§ 481 až § 484 Občianskeho zákonníka), ktorým podľa § 175q Občianskeho súdneho poriadku potvrdí nadobudnutie dedičstva alebo schváli dohodu dedičov o vyporiadaní dedičstva (v súčasnosti § 203 CMP), len deklaruje to, čo už nastalo smrťou poručiteľa (ASPI, komentár k § 460 Občianskeho zákonníka).

59. Z hľadiska vecnej legitímácie dediča ako právneho nástupcu poručiteľa sú relevantné dva časové okamihy – okamih smrti poručiteľa a právoplatnosť rozhodnutia o dedičstve. V tomto časovom úseku môžu nastať situácie, keď určitá osoba iniciuje konanie proti dedičovi, resp. dedič iniciuje sám konanie, pričom tieto konania sa budú týkať predmetu dedičstva. Judikatúra všeobecných súdov takéto situácie riešila rozdielnym spôsobom.

60. Najvyšší súd Československej socialistickej republiky v rozhodnutí č. k. 4 Cz 19/1968 z 29. marca 1968 (R 18/1969) uviedol, že výkon rozhodnutia možno nariadiť a uskutočniť proti dedičovi toho, kto je v rozhodnutí označený ako povinný, ak osoba dediča a rozsah dedičstva sú preukázané právoplatným rozhodnutím štátneho notárstva (§ 470 ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 256 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku).

61. V konaní o vypratanie bytu sa vlastník domu žalobou domáhal vypratania bytu, ktorý počas života užívala poručiiteľka a žiaden z dedičov sa nestal po jej smrti jeho užívateľom a v ktorom dedičia uskladnili veci patriace do dedičstva, a to pred právoplatným skončením konania o dedičstve. Mestský súd v Prahe v rozsudku č. k. 11 Co 48/1972 zo 4. apríla 1972 (R 42/1974) uviedol, že v období medzi nadobudnutím dedičstva (§ 460 Občianskeho zákonníka) a potvrdením nadobudnutia dedičstva (§ 482 a § 483 Občianskeho zákonníka) sú z právnych úkonov týkajúcich sa vecí (majetkových práv) z dedičstva povinní a oprávnení proti iným osobám všetci dedičia poručiiteľa, ktorí dedičstvo doteraz neodmietli, spoločne a nerozdielne. Ich dedičský podiel pritom vyjadruje mieru, ako sa dedičia navzájom podieľajú na právach a povinnostiach týkajúcich sa vecí (majetkových práv) z dedičstva. Proti dedičom poručiiteľa preto možno v uvedenej dobe uplatniť nárok na vypratanie bytu po poručiiteľovi.

62. Na druhej strane Najvyšší súd Slovenskej socialistickej republiky v rozsudku č. k. 1 Cz 139/1976 z 26. januára 1977 (R 31/1978) uviedol, že pred právoplatným skončením konania o dedičstve nemôže súd rozhodovať o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva k veciam po poručiteľovi medzi viacerými dedičmi s poukazom na to, že nadobudli vlastníctvo k týmto veciam smrťou poručiteľa podľa veľkosti dedičských podielov.

63. Na už uvedený rozsudok nadviazal najvyšší súd v uznesení č. k. 6 Cdo 157/2012 z 30. augusta 2012, v ktorom uviedol:

„S prihliadnutím na to, že dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiteľa, že dedičia od smrti poručiteľa až do prejednávania dedičstva majú postavenie podielových spoluvlastníkov, že až právoplatným skončením dedičského konania bude vyriešená otázka, kto, resp. v akom podiele v skutočnosti dedičstvo nadobudol, a že v prejednávanej veci účastníci už z iného dôvodu (dedenia po otcovi) majú postavenie podielových spoluvlastníkov, procesný inštitút prerušenia konania umožňuje preklenúť predčasnosť žaloby o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva podanej pred skončením dedičského konania po poručiteľovi.“

Naopak, neprerušenie konania s nevyhnutným dôsledkom zamietnutia žaloby by sa za týchto okolností javilo ako formalistické, a teda nespravodlivé.

64. Obdobne okresný súd uznesením č. k. 64 Ek 1427/2020 z 18. februára 2021 (na ktoré sa odkázal sťažovateľ v ústavnej sťažnosti, pozn.) exekučné konanie prerušil do právoplatného skončenia konania o dedičstve (týkajúceho sa povinného). Okresný súd zohľadnil, že dedičské konanie po poručiteľovi (povinnom) nebolo ešte právoplatne skončené, preto v uvedenom štádiu exekučného konania nebolo možné jednoznačne ustáliť, v akom konkrétnom rozsahu pripadne dedičstvo po poručiteľovi práve štátu ako odúmrt'. Okresný súd dospel k záveru, že rozhodnutie vydané v dedičskom konaní má význam pre rozhodnutie exekučného súdu, a teda pre samotné exekučné konanie, a je teda na mieste aplikácia § 164 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), a to prerušenie tohto exekučného konania do právoplatného skončenia konania o dedičstve. Okresný súd uvedenú skutkovú situáciu právne posúdil aplikáciou čl. 4 ods. 1 CSP (*analogia legis*) a právnu vec posúdil podľa ustanovení Civilného sporového poriadku, ktoré upravujú právnu vec, čo sa týka obsahu a účelu, najbližšiu posudzovanej právnej veci, a to konkrétne podľa ustanovení pojednávajúcich o prerušení konania (hoci k smrti povinného došlo ešte pred začatím exekučného konania).

65. V tomto kontexte ústavný súd zdôrazňuje, že mu neprislúcha zjednocovať *in abstracto* judikatúru všeobecných súdov a suplovať právomoc, ktorá podľa § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 757/2004 Z. z.“) je zverená najvyššiemu súdu. Zjednocovanie judikatúry všeobecných súdov je podľa zákona č. 757/2004 Z. z. [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. a)] zverené najvyššiemu súdu (resp. jeho plénu a kolégiám), keď mu okrem iného priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (m. m. I. ÚS 17/01, III. ÚS 346/05). Vzhľadom na uvedené nie je možné vnímať postavenie ústavného súdu ako orgánu, ktorého úlohou by bolo zjednocovať stanoviská najvyššieho súdu (m. m. I. ÚS 199/07, II. ÚS 273/08, IV. ÚS 331/09, III. ÚS 197/2011), ako aj rozhodovaciu prax všeobecných súdov (m. m. I. ÚS 199/07, I. ÚS 18/08, II. ÚS 152/2011).

66. Z tohto hľadiska preto nie je úlohou ústavného súdu zaujímať stanovisko k tomu, ktorý postup, resp. aké riešenie uvedených procesných situácií je vhodnejšie, resp. správnejšie, prípadne ktoré riešenie (postup) je potrebné presadiť v rozhodovaní všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu je posúdiť ústavnú súladnosť všeobecným súdom poskytnutého riešenia, t. j. zhodnotiť, či právne závery všeobecného súdu nie sú arbitrárne a či všeobecný súd svoje rozhodnutie odôvodnil (ozrejmil) v ústavne akceptovateľnej kvalite.

67. Okresný súd na základe zistenia, že dedičské konanie po pôvodnom povinnom nie je právoplatne skončené, dospel k záveru, že „*povinní nie sú pasívne vecne legitimovaní z exekučného titulu*“ s ďalším odôvodnením, že „*pokiaľ nenadobudne právoplatnosť rozhodnutie o dedičstve, predmetom ktorého je určenie okruhu dedičov a nadobudnutia dedičstva, príp. dlhov po poručiteľovi, nie je možné tieto osoby považovať za subjekty, na ktoré prešli práva a povinnosti, ktoré sú predmetom dedenia.*“. Z uvedenej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že okresný súd za rozhodujúci moment pre nadobudnutie dedičstva (vrátane dlhov) považoval právoplatnosť uznesenia o dedičstve. Uvedená argumentácia je však v priamom rozpore so znením § 460 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiteľa. Okresný súd tento rozpor s § 460 Občianskeho zákonníka v napadnutom uznesení nijako nevysvetľuje, neobjasňuje, resp. nijako inak nekonfrontuje svoju právnu argumentáciu s uvedeným ustanovením Občianskeho zákonníka. Z tohto hľadiska je potrebné jeho právne závery považovať za arbitrárne a tiež za nepreskúmateľné (zjavne neodôvodnené), keďže okresný súd rezignoval na komplexné objasnenie svojich právnych záverov zo všetkých relevantných aspektov. Neobstojí ani právne hodnotenie uvedenej skutkovej situácie, podľa ktorého ide o „*neodstrániteľnú prekážku konania na strane účastníka konania*“. Ako už v tomto náleze bolo uvedené, záver o pasívnej vecnej legitimácii je záver o stave vyplývajúcom z hmotného práva a je podmienkou úspechu v konaní, nedostatok pasívnej vecnej legitimácie ale nie je podmienkou konania.

68. Vychádzajúc z uvedených úvah, nemôže obstať ani právna argumentácia okresného súdu týkajúca sa nevyhovenia návrhu na prerušenie konania. Z už uvedených dôvodov neobstojí ani právny záver v týchto súvislostiach, že ide o „*neodstrániteľnú podmienku konania*“, preto exekučné konanie začalo nedôvodne, keďže v „*čase podania návrhu na vykonanie exekúcie neprešli povinnosti z exekučného titulu*“ s tým, že ani prerušenie konania by nebolo spôsobilé priniesť sťažovateľom želaný výsledok, ak by aj konanie bolo prerušené „*a dedičia by sa po skončení dedičského konania stali povinnými osobami z exekučného titulu, návrh na vykonanie exekúcie by aj tak musel byť zamietnutý z vyššie uvedeného dôvodu.*“. Právna argumentácia okresného súdu pri posudzovaní možnosti prerušiť konanie je založená na arbitrárnych a zjavne neodôvodnených predpokladoch (na povinných neprešla povinnosť z exekučného titulu, ide o neodstrániteľnú podmienku konania), preto nemôže obstať ani jeho právny záver, že prerušenie konania by aj tak nebolo spôsobilé priniesť želaný výsledok. Uvedené právne riešenie vytvára navyše zjavne nespravodlivé usporiadanie právnych vzťahov medzi účastníkmi predmetného exekučného konania.

69. Okresný súd skúmal existenciu (danosť) pasívnej vecnej legitimácie povinných, t. j. stav vyplývajúci z hmotného práva, pričom aplikoval v rámci tohto skúmania v zásade výlučne normy procesného práva. Relevantnú hmotnoprávnu normu (§ 460 Občianskeho zákonníka) v napadnutom uznesení nijako neaplikuje, neinterpretuje a existujúcu skutkovú situáciu nijako nesubsumuje pod túto hmotnoprávnu normu a nevyvodzuje z takejto subsumpcie žiadne právne závery. Obdobne okresný súd podľa názoru ústavného súdu nevysvetlil, prečo neaplikoval v predmetnej veci ďalšie,

resp. iné relevantné procesné ustanovenia (napr. § 63 ods. 1 až 3, § 164 CSP v spojení s prvou vetou § 200 Exekučného poriadku), ktoré by (*per analogiam*) dopadali na danú právnu vec (a umožňovali by napr. aj pokračovať v konaní pred skončením dedičského konania). Takýto postup okresného súdu v procese právneho hodnotenia je arbitrárny, zjavne neodôvodnený, a tým ústavne neakceptovateľný.

70. Neobstojí argumentácia okresného súdu (zákonnej sudkyne) v predložennom vyjadrení, že sťažovateľ nepreukázal existenciu pasívnej vecnej legitímácie (t. j. že neunesol dôkazné bremeno), keďže z napadnutého uznesenia vyplýva nepochybný záver, že v návrhu označení povinní nie sú pasívne vecne legitímovaní, a nie, že nie je možný záver o pasívnej vecnej legitímácii (z dôvodu jeho nepreukázania).

71. Ústavný súd neprihliadol na rozširujúcu argumentáciu okresného súdu (zákonnej sudkyne), sťažovateľa a zúčastnených osôb týkajúcu sa nariadenia likvidácie dedičstva a právnych dôsledkov spojených s ukončením takéhoto konania (rozvrhom výťažku zo speňaženia predĺženého dedičstva), možnosti začať exekúciu v prípade prebiehajúcej likvidácie dedičstva, resp. na úvahy týkajúce sa premlčania. V rozsahu vyjadrenia zákonnej sudkyne táto argumentácia predstavuje dodatočné odôvodnenie napadnutého uznesenia, čo však samo osebe nemožno akceptovať. Ak zákonná sudkyňa považovala uvedené okolnosti za relevantné pre jej rozhodnutie o návrhu na vykonanie exekúcie, mala uvedené okolnosti uviesť v odôvodnení napadnutého uznesenia a objasniť ich vplyv na výrok napadnutého uznesenia. Ústavný súd nepovažuje za potrebné v tomto náleze hodnotiť vplyv uvedených okolností na možnosť vyhovieť návrhu na vykonanie exekúcie, na právne postavenie sťažovateľa a pod. Ak by aj tieto okolnosti mohli byť relevantné pri rozhodovaní o návrhu sťažovateľa na vykonanie exekúcie a mohli by prípadne viesť k nevyhovaniu tomuto návrhu (tak, ako to vyplýva z vyjadrenia zákonnej sudkyne), absencia ich uvedenia v napadnutom uznesení predstavuje porušenie práva na riadne odôvodnenie rozhodnutia súdu. Relevantné je, že zrušenie napadnutého uznesenia (pozri ďalej) otvára priestor pre samotný okresný súd, aby sa s týmito okolnosťami vysporiadal sám pri rozhodovaní o návrhu sťažovateľa na vykonanie exekúcie.

72. Vzhľadom na uvedené je potrebné napadnuté uznesenie o zamietnutí sťažnosti sťažovateľa (a nepriamo zamietnutí návrhu sťažovateľa na vykonanie exekúcie) považovať za zjavne neodôvodnené a arbitrárne, a tak za ústavne neakceptovateľné. Na podklade uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd napadnutým uznesením porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd rozhodol v súlade s čl. 127 ods. 2 prvou vetou ústavy a § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu. K ochrane týchto práv (procesného) charakteru sťažovateľ nemal dostupný žiaden právny prostriedok nápravy, preto bola daná právomoc ústavného súdu rozhodnúť o ústavnej sťažnosti sťažovateľa.

73. Vzhľadom na záver o porušení vymedzených práv sťažovateľa napadnutým uznesením ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu). Okresný súd po vrátení veci bude podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť, pričom v tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu. Jeho úlohou bude nepochybne vyhodnotiť všetky skutkové

a právne okolnosti, ktoré bude považovať za relevantné pre ďalšie rozhodnutie, a svoje právne závery náležite objasniť (odôvodniť) vo svojom rozhodnutí.

74. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu sa ústavný súd riadil princípom minimalizácie svojich zásahov do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy preskúmané (IV. ÚS 303/04, IV. ÚS 64/2010, IV. ÚS 100/2014, I. ÚS 183/2019), ktorý vyplýva z jeho subsidiárneho postavenia pri ochrane základných práv a slobôd. Vychádzal pritom v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. II. ÚS 182/06, IV. ÚS 311/08) z toho, že v nadväznosti na vyslovenie porušenia práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, podľa čl. 36 ods. 1 listiny a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu a zrušením napadnutého uznesenia sa otvára priestor na to, aby sa okresný súd v ďalšom postupe a rozhodnutí sám vysporiadal s ochranou uvedených (hmotných) práv. Ústavný súd preto v tejto časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovel, uprednostňujúc právomoc okresného súdu na ochranu subjektívnych práv účastníkov konania pred ich ochranou v konaní pred ústavným súdom (bod 4 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

75. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v uplatnenej sume, t. j. v sume 460,90 eur.

76. Návrh na priznanie trov právneho zastúpenia ústavný súd posudzoval podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Sťažovateľovi priznal trovy právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie ústavnej sťažnosti) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2021 v sume 181,17 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2021 v sume 10,87 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky), čo spolu predstavuje sumu 384,08 eur. Vychádzajúc zo zistenia, že právny zástupca sťažovateľa je platcom dane z pridanej hodnoty (priložené osvedčenie o registrácii pre daň z pridanej hodnoty), uvedená suma bola zvýšená o túto daň vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov o sumu 76,82 eur. Náhrada trov konania takto predstavuje sumu 460,90 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

77. Vzhľadom na to, že replika sťažovateľa neobsahovala žiadnu novú argumentáciu (resp. obsahovala reakciu na argumentáciu, ktorá nebola relevantná pri preskúmaní ústavnej udržateľnosti napadnutého uznesenia), ústavný súd náhradu trov konania za tento úkon sťažovateľovi nepriznal (bod 4 výroku tohto nálezu).

78. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. marca 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu